

GEÇİKME FAİZLERİ ÜZERİNDEN KAYNAK KULLANIMINI DESTEKLEME FONU KESİLMELİ Mİ?

ŞİBLİ GÜNEŞ (*)

1 - GİRİŞ

03.07.2001 tarih ve 24451 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 4684 sayılı Kanun’un 16’nci maddesinin (e) bendi ile 4389 sayılı Bankalar Kanunu’nun, kredilerin kalkınma planlarının amaçlarına uygun olarak yönlendirilmesi için fon kurmaya, kaldırmaya, kaynağını kredilere tahakkuk ettirilen faizlerden veya sair suretlerle sağlamaya Bakanlar Kurulu’nun yetkili olduğuna ilişkin 20’nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi 01.01.2002 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmıştır. Yine aynı Kanun’un Geçici 3 üncü maddesi (a) bendi ile Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintilerinin, bu konuda yeni bir düzenleme yapıncaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlere göre tahsil edilmeye devam olunacağı ve doğrudan genel bütçeye gelir kaydedilmek

üzere Hazine hesaplarına intikal ettirileceği, kesinti oranlarını sıfıra kadar indirmeye veya 15 puana kadar yükseltmeye veya kesintiyi tümüyle kaldırmaya Bakanlar Kurulu’nun yetkili olduğu, kesintilerin tahakkuk ve tahsilinin Maliye Bakanlığı’nca vergi gelirlerine ilişkin yetkiler kapsamında takip edileceği ve kesintilerin tahsilinde 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.¹

Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu; kalkınma planı ve yıllık programlarda öngörülen hedeflere uygun olarak yatırımların yönlendirilmesi ve ihtisas kredilerinde maliyetin düşürülmesi amacıyla T.C. Merkez Bankası nezdinde kurulan bir fondur.²

2- KAYNAK KULLANIMINI DESTEKLEME FONU(KKDF) UYGULAMASI

2.1- Fonun Konusu

Bilindiği üzere, kesintiye tabi işlemler üzerinden, 12.05.1988 tarihli ve 88/12944 sayılı Kararnameye ilişkin Kaynak Kullanımını Destekleme

(*) Vergi Denetmeni

¹ Gelirler Genel Müdürlüğü’nün 14.02.2002 tarih 2002/4 Uygulama İç Genelgesi

² Erol, Ahmet (2006), “Bankacılık ve Finans Sektöründe Vergilendirme”, Ankara, Yaklaşım Yayıncılık

Fonu Hakkında 6 sıra nolu Tebliğin 2'nci maddesinde belirtilen oranlarda kaynak kullanımını destekleme fonu kesintisi yapılmaktadır.

Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında Karar'ın kapsamına teşviki öngörülen yatırımlar ile ihtisas kredileri girer. Diğer taraftan, bankalar ve özel finans kurumları tarafından kullandırılan tüketici kredileri ve diğer krediler üzerinden KKDF kesintisi yapılır.

2.2- Fon Oranları

Kaynak Destekleme Fonu Hakkında Karara ilişkin olarak çıkartılan tebliğlerle KKDF oranları düzenlenmektedir. Buna göre, KKDF oranları aşağıdadır.

a) Bankalar ve finansman şirketlerince kullandırılan;

1- **Tüketici kredilerinde** (Gerçek kişilere ticari amaçla kullanılmamak kaydıyla kullandırılan krediler), 2004/7735 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı³ gereğince, halen % **15**;

2- **Diğer kredilerde** 2004/7633 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı⁴ ile % **0**;

b) Bankalar ve finansman şirketlerinin yurt dışından sağladıkları kredilerde % **0**;

c) Bankalar ve finansman şirketleri dışında Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladıkları kredilerde % **3**;

d) Kabul kredili, vadeli akreditif ve mal mukabili ödeme şekillerine göre yapılan ithalatta, % **3**, kaynak kullanımını destekleme fonu kesintisi yapılmaktadır.

Diğer taraftan, ihracatın finansmanı için Türk Lirası veya döviz olarak kullandırılan krediler ile Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından ihracatın finansmanı için sağlayacağı kredilerde (ihracatı teşvik belgesi, dâhilde işleme izin belgesi ve vergi, resim ve harç istisnası belgesine bağlanmış ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerin finansmanında kullandırılanlar dahil) ve ihracatı Teşvik Belgesi ile Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında kabul kredili, vadeli akreditif ve mal mukabili ödeme şekline göre yapılan ithalatta, yukarıdaki oranlar %**0** olarak uygulanır.⁵

Türkiye'de kurulmuş bankaların yabancı bankalar veya yurt dışındaki kendi şubeleri adına yurt içinden kabul ettikleri mevduat veya aracılık ettikleri havalelerle karşılıklı olarak yurt dışından açtırılan mevduat hesapları ile havale olarak gelen ve Türkiye'de yerleşik kişilerin kullanımına sunulan paralar bu tebliğ uygulamasında kredi olarak kabul edilir (Fiduciary işlemler).⁶

2.3- Fonun Matrahı

Fon kesintileri, Türk Lirası kredilerde tahakkuk ettirilen faiz tutarı üzerinden; dövize endeksli ve diğer endeksli kredilerde, borç bakiyesine ilişkin kur farkı veya endeks farkı ile dönem faizinin cari kurdan Türk Lirası karşılığı veya fark faizinin (spread) toplam tutarı üzerinden, tahakkuk ettirilen faizlere ek olarak; döviz ve altın kredilerinde kredinin kullanıldığı tarihte, kredinin anapara tutarı ve altın miktarı üzerinden hesaplanması gerekmektedir.

³ 15.08.2004 tarih ve 25554 sayılı Resmi Gazete de yayımlanmıştır.

⁴ 29/07/2004 tarih ve 25537 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁵ 11.03.1997 tarih ve 22390 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 19 Nolu Tebliğ ile Değiştirilen Şeklidir

⁶ 22.07.1996 tarih ve 22704 Mük. Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 17 Nolu Tebliğ ile Değiştirilen Şeklidir.

Döviz kredileri ile ilgili fon kesintilerinin hesaplanmasında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kurları, altın kredilerinde ise kredinin kullanıldığı tarihten bir(1) iş günü önce İstanbul Altın Borsası'nda oluşan ağırlıklı ortalama fiyat esas alınır.

Kabul kredili, vadeli akreditif ve mal mukabili ödeme şekillerine göre yapılan ithalatta kullanılan kredilerde fon kesintisi; ithalat tutarının, fon kesintisinin yatırıldığı tarihteki gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınarak bulunacak Türk Lirası karşılığı üzerinden hesaplanarak, gümrük yükümlülüğünün başladığı tarihten önce bankalara veya özel finans kurumlarına yatırılır.⁷

2.4- Gecikme Faizleri Üzerinden Fon Kesintisi Yapılmalı mı?

Bankalar ve özel finans kurumlarınca verilen kredilerin süresinde geri ödenmemesi durumunda, cezai faiz öngörülmektedir. Krediyi alan kişi veya kurum finansman ihtiyacı için aldığı krediyi belirlenmiş süreler dâhilinde geri ödemediklerinde, bankalar ve özel finans kurumlarınca cezai faiz istenmektedir.

Bankalar ve finansman şirketlerince kullanılan, ticari amaçlı olmayan **tüketici kredilerinde % 15; diğer kredilerde** ise, % 0 oranında Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisi yapılmaktadır. Bu durumda, öncelikle bankalar ve özel finans kurumlarınca kullandırılan tüketici kredileri ile diğer krediler ayrımını yapmak gerekir.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nca verilen 18/07/2006 tarih ve B.07.1.GİB.0.02.68/6802-7 sayılı Özelgeye göre, *bankaların müşterileri ile imzaladıkları kredi ilişkisinden kaynaklanmayan hizmet ücretlerinin zamanında ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme cezaları ve faizler üzerinden kaynak kullanımını de Konu ile ilgi*

olarak, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 19.09.2006 tarih ve 26214 sayılı yazısında; bir malın Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında değerlendirilebilmesi için o malın mesleki ve ticari amaçlara hizmet etmemesi gerektiği; tacir ve esnaf sayılmayı gerektiren bir faaliyette bulunmayan gerçek kişilerce alınacak malların ticari araç, dükkan, işyeri, işhanı vb. olmasının bu malların ticari faaliyette kullanılacağını gösterdiği; ayrıca Kanun kapsamına giren taşınmaz malların konut ve tatil amaçlı taşınmaz mallar olduğu; dükkan, işyeri, işhanı gibi taşınmazların bu Kanun kapsamına girmediği belirtilerek, tacir veya esnaf sayılmayı gerektiren faaliyette bulunmayan gerçek kişilerin ticari araç, dükkan, işyeri, işhanı vb. ticari nitelikteki taşınır veya taşınmazları edinmek amacıyla aldıkları kredilerinin "tüketici kredisi" olarak değerlendirilmeyeceği ifade edilmektedir. Bu durum esas alınarak, anılan Özelge'nin devamında, ticari nitelikteki taşınır veya taşınmazları edinmek amacıyla alınan kredilerin "tüketici kredisi" olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmadığından, bankalar ve finansman şirketlerince verilecek bu tür kredilerde kaynak kullanımını destekleme fonu kesintisi yapılmaması gerektiği açıklanmıştır.

Bu kapsamdaki tüketici kredilerinde hesaplanan faiz üzerinden %15 oranında Kaynak Destekleme Fonu Kesintisi yapılmaktadır. Bu kapsamda, tüketici kredilerinin belirlenmiş süreler içerisinde ödenmemesi nedeniyle bankalar ve özel finans kurumlarınca tahsil edilen gecikme faizleri üzerinden de bu fon kesintisinin yapılması gerekip gerekmediği sorunu ile karşılaşmaktayız.

Tüketici kredilerinin belirlenmiş süreler içerisinde ödenmemesi nedeniyle bankalar ve özel finans kurumlarınca tahsil edilen gecikme faizleri üzerinden de aynı oranda fon kesintisi yapılması gerekir. Zira, yukarıda fon matrahı bölümünde

⁷ 10.01.2000 tarih ve 24226 sayılı Resmi Gazete yayımlanan 28 Nolu Tebliğ ile Değiştirilen Şeklidir.

açıklandığı üzere, fon kesintileri, Türk Lirası kredilerde tahakkuk ettirilen faiz tutarı üzerinden yapılmaktadır. Bu bakımdan, tüketici kredilerinin geç ödenmesi nedeniyle alınan gecikme faizleri de verilen krediler nedeniyle tahakkuk ettirilen faiz olarak değerlendirilmesi gerekir.

Diğer taraftan, Gelirler Genel Müdürlüğü tarafından verilen 27/12/2004 tarih ve B.07.1.GİB.0.02.68/6802-2 sayılı Özelge’de, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uygulamasında, bankaların müşterileri ile imzaladıkları kredi ilişkisinden kaynaklanmayan hizmet ücretlerinin zamanında ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme cezalarının kredi gibi değerlendirilmesi mümkün bulunmadığı ve bu bakımdan bu gecikme cezalarından KKDF kesintisi yapılmaması gerektiği yönünde görüş bildirilmiştir.

Yukarıdaki özeltede, kredi ilişkisinden kaynaklanmayan hizmet ücretlerinin kredi olarak değerlendirilmesinin mümkün olmaması nedeniyle tahsil edilen gecikme cezalarında fon kesintisi yapılmaması gerektiği açıklanmıştır. Ancak, tüketici kredilerin zamanında ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme faizleri kredi ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, tüketici kredilerinin geç ödenmesi durumunda, müşterilerce alınan kredinin ödenmesi gereken zaman ile ödenen zaman arasındaki sürede yeniden kullanımı söz konusudur.

Burada, kredi kullanımı nedeniyle süresinde ödenmesi durumunda ödenecek faize ilave olarak geç ödeme nedeniyle sözleşmede belirtilen oranlarda faiz tahakkuk ettirilerek tahsilatı yapılmaktadır. Açıklanan bu hususlar bakımından, tüketici kredilerinin zamanında ödenmesi nedeniyle alınan gecikme faizleri de verilen krediler nedeniyle tahakkuk ettirilen faiz olarak değerlendirilmesi gerekte olup, bunun üzerinden %15 oranında fon kesintisi yapılmalıdır.

Diğer taraftan, yukarıda açıklanan hususlar birlikte değerlendirildiğinde, bankalar ve özel fi-

nans kurumlarınca kullandırılan diğer kredilerin (ticari amaçlı olmayan tüketici krediler dışındaki krediler) zamanında ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme faizleri de fon kesintisine tabi tutulması gerekir. Ancak, yukarıda belirtildiği üzere, bu kapsamdaki kredilerde kesinti oranı % 0 olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle, **diğer kredilerin zamanında ödenmemesi nedeniyle, tahsil edilen gecikme faizlerinde, kesinti yapılmaması gerekir.**

3- SONUÇ

Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında 6 sıra nolu Tebliğin 2’nci maddesinde belirtilen oranlarda kaynak kullanımını destekleme fonu kesintisi yapılmaktadır.

Bu kapsamda, bankalar ve özel finans kurumlarınca kullandırılan tüketici kredileri faizleri üzerinden %15; diğer kredilerin faizleri üzerinden ise, % 0 oranında KKDF kesintisi yapılmaktadır. Diğer taraftan; **tüketici kredilerin zamanında ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme faizleri üzerinden de % 15** oranında KKDF kesintisinin yapılması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, **diğer kredilerde** kesinti oranı %0 olduğundan fon kesintisinin yapılmaması gerekir.

KAYNAKÇA:

- T.C. Yasalar, Bankalar Kanunu
- Gelirler Genel Müdürlüğü’nün 14.02.2002 tarih 2002/4 Uygulama İç Genelgesi
- Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında 6 sıra nolu Tebliğ
- Gelirler Genel Müdürlüğü’nce verilen 27/12/2004 tarih ve B.07.1.GİB.0.02.68/6802-2 sayılı Özelge
- Gelir İdaresi Başkanlığı’nca verilen 18/07/2006 tarih ve B.07.1.GİB.0.02.68/6802-7 sayılı Özelge
- Erol, Ahmet (2006), “Bankacılık ve Finans Sektöründe Vergilendirme”, Ankara:Yaklaşım Yayıncılık